

РЕЗЮМЕ

ПРОЕКТ НА ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВРАЦА 2006 – 2013 Г.

Планът за развитие на Община Враца 2006-2013 г. има целеви и стратегически характер. Той отразява развитието на Общината, факторите които оказват влияние и нейните предимства пред останалите общини. Нов момент в регионалното развитие е прилагането на интегриран подход на планиране, което ще позволи да се обвържат прилаганите от държавата мерки с целите и приоритетите на общините и областите.

Кои са основните изводи от направения социално-икономически анализ на състоянието в момента:

1. До началото на 2005 г., съгласно действащото до тогава законодателство в областта на регионалното развитие, Община Враца беше определена, като община в “индустриален упадък”. Съгласно изискванията на влезлия в сила от 20.02.2004 г. и изменен през април 2005 г. нов Закон за регионално развитие, общината е близо до общините, които могат да бъдат определени като “райони за икономически растеж”, но все още не отговаря на показателите и продължава да бъде район за целенасочено въздействие. Това означава отпускане на допълнителни средства от републиканския бюджет в подкрепа на реформите и стабилизирането на икономиката.
2. На територията на Общината не функционират структуроопределящи за националната икономика предприятия. Преобладават микро и малките предприятия. Продължава процесът на реструктуриране на икономиката.
3. Община Враца е община от “промишлен” тип. Дълготрайните материални активи в промишления сектор са 87 %.
4. Традиционните отрасли са: машиностроенето, металообработването, текстилната промишленост, химическото производство, производството на мебели, производство на строителни материали, дървообработване, строително-ремонтни дейности и строително-монтажни работи, хранително-вкусова промишленост и др. Те дават около ¼ от Брутния вътрешен продукт на Северозападния район за планиране.
5. Предприятията в Общината, приключили годината с печалба нарастват, намалява броя на предприятията приключващи на загуба и се увеличава броят на стопанските единици, които завършват годината с нулев финансов резултат. Това са предприятията във водещите за Общината сектори – промишленост и търговия. Другата тенденция, която се наблюдава е, че във всички сектори има фирми, които приключват финансовата година с печалба.
6. Потенциалните сектори за общинската икономика са добивната и преработващата промишленост (включваща хранително-вкусовата, машиностроенето, текстилната, мебелната) и строителството. Наличните природни дадености позволяват да се развие еко земеделие и туризма.
7. Безработицата в Община Враца е най-ниска сред общините в Областта и Северозападен район на планиране.

- в края на 2003 г. – средната стойност за годината е 15,4 %
- в края на 2004 г. – средната стойност за годината е 13,1 %
- в края на м. септември 2005 г. – е 8,78 %

Основната причина за сравнително високата безработица сред младежите е свързана с ниското образование и липсата на професия, специалност и квалификация.

8. Основен проблем при здравеопазването се очертава материално-техническата база.
9. Образованието, при все че е добре развито, е засегнато от демографския спад.
10. Държавата все повече се оттегля от финансиране на културните институти.
11. Общината разполага с добре развита спортна база и структури на клубове за професионален спорт и спорт в училище, но спортните обекти и съоръжения се нуждаят от значителни финансови средства за поддръжка и ремонт.
12. Съществуващата комуникационно – транспортна схема на града създава проблеми, решаването на които налага извеждане на транзитното движение чрез изграждане обходния път на Враца, реорганизация на вътрешноградското транспортно движение извън административно – търговския център, оптимизиране трасетата на автобусния и тролейбусния транспорт, решаване по съвременен начин проблемите при паркирането и гарирането на моторните превозни средства и др.

Визията за развитието на общината - „Община Враца – модерна и преуспяваща, с високо качество на живот, основан на устойчиво развитие на икономиката” - се стреми да отрази желанието и волята на местната власт, населението и бизнеса, в края на стратегическия период Община Враца да се превърне в привлекателно място за работа и живеене, да привлече значими инвестиции, да бъде с качествено подобрена и обновена инфраструктура, да развива конкурентноспособна икономика основана на знанието, да се включи успешно в новите социално-икономически условия след членството на България в Европейския съюз и да се постигне значително по-високо ниво и качество на живота.

Стратегическото развитие на Община Враца е очертано с четири главни приоритета. Те се основават на потенциала и ресурсите на общината, натрупания опит и съществуващите силни традиции.

Приоритет 1: Развитие и модернизация на базисната инфраструктура

Приоритет 2: Повишаване конкурентноспособността на икономиката в общината

Приоритет 3: Изграждане на устойчиво и балансирано развитие между селищата в общината и областта

Приоритет 4: Укрепване на общинския капацитет за подпомагане на бизнеса и развитие на партньорства

Първият важен за нас **приоритет** е “Развитие и модернизация на базисната инфраструктура”. Едно от значимите преимущества на Общината е нейното териториалното и географското разположение, което ще е фактор за повишаване на конкурентноспособността ѝ, в случай че се изгради и модернизира международния шосеен и ж.п. транспорт, пристанищната инфраструктура

на р. Дунав и пътната инфраструктура на територията на Общината. Пътищата са приоритет и на дългосрочната национална програма за рехабилитация на транспортната мрежа в страната. Ето защо в нашия план са посочени **обекти с надобщинско значение**, които не са пряко свързани с дейностите на Общината, но от важно значение за нейното бъдеще. Такива са международния път Е-79, трети мост на р. Дунав и обходния път на град Враца – трети етап. *Необходимите средства за реализирането на тези проекти, по експертна оценка, са около 124 млн.лв.* Цялостно ускоряване на развитието на граничните територии може да бъде постигнато чрез подобряване на техническата инфраструктура, улесняване на транспортните връзки и подобряване на търговското сътрудничество.

Доброто състояние на пътната инфраструктура е основна необходимост за съвременното общество. Ето защо, важен елемент на нашия план са **подобряване състоянието на общинската улична и пътна мрежа**. Лошото ѝ състояние ограничава транспортното обслужване на населението и потока от преминаващи през общината товари. Лесният и безопасен достъп до всяко населено място е предпоставка за решаване на редица проблеми, свързани със заетостта и мобилността на работната сила. Подобрената транспортна инфраструктура ще повиши привлекателността за инвестиции, ще благоприятства развитието на промишленото производство, селското стопанство, туризма, търговията и бързият и лесен достъп на хората до административния център на общината и областта и границите на страната. *За привеждане на общинските пътища и улици в нормално състояние са ни необходими около 32 млн.лв.*

Друга област, важна за бъдещото развитие на Общината е **рехабилитацията на водоснабдителната и канализационна мрежа**. Високото качество на водоснабдителните услуги и успешното управление на отпадъчните води от населените места и промишлените предприятия, са важен показател за качеството на живот и предпоставка за социално-икономическо му развитие. И тук имаме проекти с надобщинско значение, какъвто е “Подмяна на водопровода от Среченска бара” (*на стойност 56 млн.лв.*) и общинския “Рехабилитация на водопроводната и канализационната мрежа и пречиствателна станция”. Както знаете, Община Враца е включена в проекта на Правителството. *Според предварителните разчети във Врачанското В и К дружество ще бъдат вложени над 20 млн. евро*, което ще реши въпроса с големите загуби на питейна вода по водопроводната мрежа на града, ще повиши качеството на доставка и питейната вода, ще осигури спазване на международните и европейски изисквания за опазване на околната среда. Предварителният Техничко-икономически доклад и Апликационната форма са готови и внесени в Европейската комисия в Брюксел. Проектът трябва да се изпълни в периода 2007-2010 г.

С надобщинско значение е и проектът за **изграждане на газопровод с. Чирен – Оряхово**, който ще осигури битова и промишлена газификация на териториите, през които минава – общините Враца, Борован, Мизия, Бяла Слатина и Оряхово и има съгласие между всички общини. *За този проект има постигнато съгласие между общинските ръководства и разработен технически проект, чиято стойност е 54 млн.лв.*

Водещо в политиката за регионалното развитие е въвеждане и спазване на **европейските изисквания за екологосъобразна околна среда**, която е свързана с предотвратяване на замърсяванията на въздуха, водите и почвите; стимулиране развитието на екологични транспортни системи (ж.п. и тролейбусен), намаляване на здравния риск за населението и ефективно използване на енергийните ресурси и възобновяемите енергийни източници.

За постигане на тези изисквания са включените в общинския план проекти, с които се цели разделно събиране на отпадъците, рекултивация на старото сметище, подмяна на амортизирани съдове за отпадъци, съоръжения за компостиране и въвеждане в промишленото производство на щадящи околната среда технологии и системи. *Средствата, необходими за реализацията на тези мерки възлизат на стойност 16 млн.лв.* **Подобряване качеството на атмосферния въздух** включва проекти насочени към изграждане на зелени зони в града, газификация на града, разширение на тролейбусната мрежа, изграждане на велопътеки. Реализирането на такива проекти се стимулира от Европейския фонд за регионално развитие – приоритет “Сближаване” и са насочени към опазване на околната среда, изграждане на транспортни транс-европейски мрежи и чист градски транспорт. Градският транспорт е един от най-големите замърсители на околната среда, поради което политиката на регионалното развитие подпомага реализацията на екологично чист градски транспорт. *По важните проекти, които планираме в тази област са газификация на града и разширение и модернизация на градския тролейбусен транспорт, на обща стойност 20 млн.лв.*

Проектите по **енергийната ефективност** са насочени към саниране на общинските училища, здравните заведения и детските ясли, повишаване енергийната ефективност на сградния фонд на Общината и промишлените предприятия. В класификацията сграден фонд влизат всички обществени и жилищни сгради, използвани за социално – битови, културни, образователни, здравни и други нужди на обществото. Недостатъчното ниво на инвестициите през последните десет години за подържане на доброто качество на съществуващия сграден фонд е причината в днешно време много битови и обществени сгради да не отговарят на изискванията за енергийна ефективност, естетическа визия и комфорт и качество на свързаната към тях техническа инфраструктура. Постигането на желаното качество на описаните по-горе параметри, ще се търси чрез *реализация на мерките за енергийна ефективност на стойност 90 млн.лв.* Ефективното използване на енергийните суровини е водещ приоритет в европейската и национална политика и действията ни ще бъдат насочени към усвояване на средства по тези фондове.

Вторият важен приоритет в нашия план за развитие е *“Повишаване конкурентоспособността на икономиката в Общината”*. Същността на този приоритет се състои в създаването на **благоприятни условия за икономическо развитие** на Община Враца. В този смисъл са набелязани мерки, насочени към подобряване на дейности и отговорности, вменени от законодателството на обществените институции, пряко или косвено свързани, с икономическото развитие и конкурентоспособността на предприятията. Част от тези отговорности са свързани с подкрепата за малките и средни предприятия, привличането на инвестиции и повишаване на

инвестиционната привлекателност, изграждането на икономически зони и създаване на бизнес мрежи за междурегионално трансгранично сътрудничество с райони от съседните страни.

Конкурентна икономиката може да се изгради чрез стимулиране на нововъведенията; **изграждане на бизнес инфраструктура** и **внедряване на информационните технологии** в помощ на бизнеса; подобряване на образователното равнище на работната сила. Това би дало тласък на стопанско оживление и ще повиши заетостта в Общината. За това предвиждаме мерки за насърчаване участието на фирми от региона в създаването на **икономически зони и клъстери**, както и умело да се използва ефекта от съвместното партньорство между научно-изследователските, държавните и общински институции и фирмите от региона. Това може да се превърне в друго конкурентно предимство за Общината в бъдеще. По важните проекти, по които ще работим са:

- “Изграждане на Бизнес-парк за Малки и средни предприятия с експортна насоченост”, като използваме възможностите на европейските програми за транс-гранично сътрудничество и развитие на регионите, които стимулират изграждането на икономически мрежи и зони. *Този проект има предварителна количествено стойностна сметка и експертната оценка е за около 2 млн.лв.*
- Изграждане на клъстери и бизнес мрежи, като фактор за привличане на преки чуждестранни инвестиции и повишаване на заетостта, както и като използваме силните страни на традиционните сектори на икономиката в Общината и създадения потенциал, каквито са преработвателната промишленост, строителството, селското стопанство, туризма и др. Клъстерите са групи свързани производства на основата на териториалната близост, бизнес и технологично подкрепяща ги инфраструктура, финансови и образователни услуги. Организираны в мрежи, активно поддържани от местните институции, тези предприятия развиват култура на сътрудничество, комбинирана с големи възможности за нововъведения, научно-изследователска дейност и постигане на високо ниво на конкурентоспособност. За това, ние ще подкрепяме създаването на такива клъстери и ще им сътрудничим. Голяма част от проектите, които са включени във втория приоритет, директно или индиректно, са свързани с подкрепата, изграждането и създаването на бизнес мрежи и клъстери.
- Другият важен проект, който смятаме да реализираме е Бизнес-парк за високотехнологични компании. Едно от важните условия за изграждане на конкурентен профил на Общината е достъпът до информационни и комуникационните технологии. С този проект целим да увеличим атрактивността на нашата територия за локализиране на икономическа активност. *За този проект сме предвидили около 700 хил.лв.*

Обект на въздействие на общинския план за развитие е **образователното равнище** на населението, който е един от главните показатели за качеството на човешките ресурси. Поради липсата на възможности за успешна реализация на трудовия пазар и ниското равнище на заплащане, което е силно демотивиращ фактор, общината е засегната от емиграцията на младите

и образовани хора. В Общината е изградена добра система от общообразователни и професионални училища. Професионалното образование и преквалификацията на кадрите е необходимо да се промени съобразно потребностите на пазара на труда. В перспектива усилията на общинската политика в сферата на образованието ще бъдат насочени основно към:

- подобряване на сътрудничеството с бизнеса;
- подобряване качеството на подготовката;
- подобряване на материално-техническите база;
- осигуряване на гъвкавост на учебните планове, с цел да се отговори в максимална степен на пазарното търсене на професии.

Тук ще продължим да използваме възможностите на националните и регионални програми по заетост и преквалификация, основани на концепцията за продължаващо образование и учене през целия живот. Проектите в тази насока са на стойност около 18 млн.лв.

Изхождайки от природните дадености на района, традициите в селското стопанство, научния потенциал в аграрния сектор, който макар и малък, но съществува и работи, предвиждаме мерки за превръщане на **селското стопанство в суровинна база на икономиката** чрез повишаване нивото на научното обслужване, въвеждане на съвременните технологии в производството, изграждане на аграрни структури от европейски тип. По-важните проекти са “Развитие на биологичното земеделие и подпомагане на предприемачите за развитие на алтернативни производства в селското стопанство”, “Създаване на еко-ферми и тържища за селскостопанска продукция, както и подпомагане изграждането на малки семейни и кооперативни предприятия”. *Предвидените проекти са на стойност 1,5 млн.лв.*

Освен селското стопанство, като основен сектор от икономиката разглеждаме и потенциала за **развитие на туризма**. Природните дадености и културното наследство са основание за такова развитие, което ще доведе до стимулиране развитието на поддържащи го отрасли като хранително-вкусовата промишленост, извършването на строителни дейности, търговията, хотелиерството и ресторантьорството, изработването и търговията със сувенири, отпечатването и разпространението на туристически материали и др. За да се осигурят достатъчно привлекателни дестинации за туризъм предвиждаме дейности свързани с благоустрояване на туристическите обекти, разработване на нови туристически продукти и изграждане на подходяща инфраструктура. *За изграждане на подходяща техническа инфраструктура, отговаряща на съвременните изисквания за привлекателни туристически дестинации предвиждаме около 5 млн.лв.* По-важните проекти са:

- “Допълнително водоснабдяване и рехабилитация на водопроводната мрежа в туристически комплекс “Леденика”;
- “Изграждане на общински информационен център”;
- “Разработване на планове за подобряване на пътищата, осветлението, събирането и извозването на отпадъци, подходи, маркировки и др.”

- "Изготвяне на регистър и бази данни, предназначени за потенциални инвеститори в туризма";
- "Подобряване състоянието на общинската собственост свързана със спорта и туризма";

Третият приоритет е *"Изграждане на устойчиво и балансирано развитие между селищата в общината и областта* . Дейностите ни са насочени към:

- ▶ Намаляване на диспропорциите между селските райони и града;
- ▶ Повишаване на жизнения стандарт на населението;
- ▶ Развитие на културно и историческото наследство с цел насърчаване на предприемачеството.

По важните проекти по този приоритет са следните:

Реконструкция на водопроводната мрежа във всички населени места (без град Враца) и ремонт на хидромелиоративни съоръжения и изграждане на канализационни системи, *на обща стойност 20 млн.лв.* и модернизация на социална инфраструктура и нейната материално-техническа база, *на стойност 11 млн.лв.*

Градското развитие е проект, *за който предвиждаме около 10 млн.лв.* Тази област намира все по-силна подкрепа от европейските финансови инструменти, чийто възможности трябва да използваме за физическо обновление и благоустройство, за изграждане на привлекателна градска среда, рехабилитация на стари производствени зони, премахване на гета и др.

Друг важен проект за нас е **"Актуализация на устройствените планове"**, което е свързано с по-нататъшната урбанизация на района и необходимостта от подобряване на съществуващата жизнена среда, изграждането на нова техническа и социална инфраструктура, което предполага актуализация на териториалноустройствения план на общината.

С цел бързо, удобно и коректно обслужване и предоставяне на услуги на бизнеса и гражданите, предвиждаме **"Изграждането на Географска информационна система"**, което е кадастър на подземната мрежа (водоснабдителна, канализационна, електрическа и др.) и свързана с внедряване на постиженията на информационните технологии (ИТ). *Стойността на проекта по експертна оценка е 3 млн.лв.*

Предвидени са мерки за **оптимизиране на здравното обслужване и социалните услуги**, подобряване на материално-техническата база в здравните и социални заведения, подобряване на общинската програма за профилактика на населението, стимулиране здравословния начин на живот и рационалното хранене. *Стойността на тези проекти възлиза на 14 млн.лв.*

Грижата за децата, възрастните и групите в неравностойно положение, продължава да бъде отговорност на общинското ръководство и в настоящия план са включени дейности, свързани с

ремонт на социалните домове, осигуряване на достъп за лица с увреждания до публични сгради, създаване на информационна система за свободните работни места и изнасяне на специализирана помощ в селата. *Предвидените средства са около 6 млн.лв.*

Културното и природно наследство са сред стратегическите фактори за устойчиво развитие на Общината. Усилията ни ще бъдат насочени към превръщането им от обект на опазване в инструмент за развитие. Вярваме, че това ще спомогне за повишаване на привлекателността на Общината, както за инвестиции, така и за изграждане на качествена жизнена среда при запазване на регионалната/врачанската ни идентичност. Повишаване ролята на културното и природно наследство в подкрепа на икономическото развитие включва:

- Подобряване на материално-техническата база в културните и духовни паметници;
- Подпомагане дейността и творчеството на местните дейци на културата;
- Организиране на национални и международни културни прояви;
- Разширяване културното сътрудничество с побратимените градове.

Общата стойност на проектите по тази цел е около 4 млн.лв.

Четвъртият приоритет е свързан с *“Укрепване на общинския капацитет за подпомагане на бизнеса и развитие на партньорствата”*. Проектите са насочени към:

- подобряване на общинския управленски капацитет,
- повишаване на квалификацията и създаване на програмен и проектен капацитет;
- усъвършенстване и развитие на партньорството на управленските общински структури с държавните, регионални и областни институции; депутатите от област Враца; неправителствени регионални организации в областта на бизнеса, социалната дейност, културата и изкуството; регионалните структури на синдикатите и други.

Посочените в индикативната таблица стойности на финансовите средства, които са необходими за реализирането на проектите са прогнозни. Те показват приоритетните области за развитие, постигнатото съгласие за развитието на Общината, проектите – получили обществена подкрепа. За да се кандидатства за финансиране по националните и европейски програми е необходимо разработването на работни проекти. Всяка година с обсъждането на проекто-бюджета за следващата година, ще се подготвя Програма за реализация на Общинския план, в който ще бъдат включвани проектите за реализация и средства за разработване на проекти, с които да се кандидатства пред фондовете.

Необходимите финансови средства за обекти с надобщинско значение са 234 млн.лв., което представлява 46 % от общата стойност. За обекти с общинско значение са необходими 277 млн.лв. или 44%. За подобряване експлоатационното състояние на пътната мрежа, за интегриране на Общината в регионален и транс-регионален мащаб са необходими 31 % от средствата. За повишаване конкурентоспособността на икономиката са предвидени 34 млн.лв. Тя има нужния потенциал да стане конкурентноспособна на вътрешния и на външния пазар, а заедно с това и технологично обезпечена и рентабилна. Средствата, заложили за икономиката не включват

частните инвестиции, а проектите на общината, целящи подпомагане и създава на благоприятни условия за развитието на бизнес средата. За изграждане на устойчиво и балансирано развитие на територията на Общината, намаляване на диспропорциите между селските райони и града, за повишаване на жизнения стандарт са необходими 62 млн. лв.

Реализацията на стратегическия план за развитие на общината е сложен процес, свързан с влиянието на фактори и обстоятелства в един сравнително дълъг период от време, при различни политически, икономически и социални ситуации, въздействие на международни фактори и промени в микро- и макро- средата. Много е важно да се подчертае, че общинският план дава перспективи и насоки за развитие и те не могат да бъдат строга рамка, ограничаваща всички възможни мерки и дейности. Следователно, не е възможно да се предвидят точно всички промени, които ще настъпят при изпълнението на плана и програмата за реализацията му. Поради тези причини, реализацията на общинския план следва да се възприема като един непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, учейки се от грешките, трудностите и неуспехите и коригиране на съществуващите вече насоки за развитие и дейности, адаптирайки ги към настъпилите нови обстоятелства и променена среда.

22 Ноември 2005 г.